

آموزش تطبیقی زبان فرانسه

به زبان آموزان آشنا به انگلیسی

دکتر ژاله کهنمونی پور
دانشگاه تهران

انگلیسی، به نسبت زبانهای دیگر، داراست. زبان انگلیسی به تنهایی می تواند در مکالمات بین المللی کارساز باشد، شاید بهمین دلیل است که آمریکائیا و بطور کلی انگلیسی زبانها چندان نیاز به آموزش زبان خارجی دیگر احساس نمی کنند و شناختشان از زبانهای خارجی نسبت به افراد ممالک دیگر، کمتر است.

در همه دنیا، نخستین زبان خارجی که زبان آموز نیاز و علاقه به یادگیری آن را حس می کند انگلیسی است. در کشور خود ما نیز با وجودیکه زبان فرانسه و آلمانی در دوره دبیرستان تدریس می شود، داوطلب آن بسیار اندک است و غالباً والدین دانش آموزان فقط زبان انگلیسی را بعنوان زبان خارجی اول قبول دارند! معهذاً تعداد دانش آموزان یا دانشجویانی که هم اکنون در مملکت ما علاقه مند به یادگیری زبان فرانسه هستند کم

چگونه می توان انگیزه آموزش یک زبان خارجی دوم را در جوانان بوجود آورد؟

بکار بردن روشهای تطبیقی در آموزش زبان خارجی در بسیاری موارد با نتایج کارآمد و مثبت مواجه شده است، بخصوص در این آستانه آغاز قرن بیست و یکم که نیاز به آموزش بیش از یک زبان خارجی احساس می شود. در قرن آینده علاوه بر یادگیری یک زبان بین المللی - که بی شک همچنان انگلیسی خواهد بود- هر فرد نیاز به شناخت زبان خارجی دیگری نیز دارد که این دومین زبان خارجی در بسیاری کشورها زبان فرانسه است و آن هم بخاطر کاربرد بیشتری که این زبان بعد از

پی در پی در صدد انگلیسی کردن واژه‌ها هستند. در اینجا مدرس نقش حساسی را ایفا می‌کند. او باید درجه این «انگلیسی کردن» را کاهش دهد و ببیند تمایل زبان آموز برای این کار ناشی از چیست؟

بطور کلی یادگیری زبان فرانسه برای زبان آموز آشنا به اسپانیولی، ایتالیایی یا پرتغالی بخاطر وحدت ریشه‌ای که بین این زبانها و فرانسه وجود دارد، به مراتب ساده‌تر است تا برای یک انگلیسی زبان یا فرد آشنا به زبان انگلیسی زیرا انگلیسی متعلق به خانواده زبانهای ژرمانیک است نه رُمن. اما نباید فراموش کرد که نفوذ لاتین و زبان فرانسه روی زبان انگلیسی بسیار گسترده بوده و تعداد واژه‌های مشابه بین دو زبان فراوان می‌باشد. شناخت این واژه‌ها در زبان انگلیسی کمک زیادی به زبان آموز جهت یادگیری زبان فرانسه می‌کند، منتهی تفاوت تلفظ را نباید نادیده گرفت و به سادگی از آن گذشت. چنانچه مدرس زبان فرانسه از همان ابتدای تدریس به ریشه واحد بسیاری لغات در دو زبان اشاره کند، می‌تواند از نظر روانی کمک زیادی به زبان آموز جهت تشویق او به یادگیری بنماید. بسیاری از زبان آموزان فرانسه آشنا به انگلیسی واژه‌ها را به صورت نوشته خوب درک می‌کنند ولی وقتی از این واژه‌ها در مکالمه استفاده می‌شود قادر به تشخیص آنها نیستند زیرا تلفظ آنها با انگلیسی متفاوت است. پس در آموزش زبان فرانسه به زبان آموز آشنا به انگلیسی باید تلاش عمده را معطوف تلفظ واژه‌ها نمود. در آغاز هر جلسه درس، مدرس می‌تواند چند دقیقه‌ای را صرف تلفظ کلمات تازه نماید. در این نوع آموزش تمرینات آوایی بسیار ضروریست و در این تمرینات مدرس می‌تواند در ابتدا فهرست کاملی از واژه‌هایی که در هر دو زبان بکار برده می‌شوند و املاء واحدی دارند تهیه کرده، تلفظ آنها را در دو زبان و یکی بعد از دیگری به سمع دانشجو برساند: یا خود آن دو واژه را تلفظ کند یا روی نوار تلفظ ضبط شده این دو واژه را برای دانشجویان پخش نماید.

نیست. شاید به این دلیل که در بعضی رشته‌ها همچون رشته حقوق شناخت زبان فرانسه ضروری است. یا در حال حاضر در بسیاری کشورها زبان فرانسه تکلم می‌شود و افرادی که بعنوان گردشگر یا جهت ادامه تحصیل به این ممالک سفر می‌کنند، شناخت این زبان را الزامی می‌دانند.

غالب زبان آموزان به هنگام یادگیری زبان فرانسه، بخصوص در دانشگاه، تقریباً شناخت وسیعی از زبان انگلیسی دارند:

۱- به دلیل اینکه در دبیرستان انگلیسی آموخته‌اند و احتمالاً جهت پذیرش در کنکور کلاسهای تقویتی را نیز پی گرفته‌اند.

۲- یا خود دانشجوی زبان انگلیسی هستند و تسلط کامل به این زبان دارند و فرانسه را بعنوان زبان دوم برگزیده‌اند.

آموزش زبان فرانسه به این زبان آموزان از بعضی جهات ساده و از بعضی جنبه‌ها نیز دشوار است. ساده به خاطر شناخت گسترده‌ای که این زبان آموزان از ساختار جملات انگلیسی دارند و همچنین به علت آشنائی شان به بسیاری واژه‌های انگلیسی که در فرانسه نیز مشابه است. ولی دشوار از این نظر که همین تشابه واژه‌ها و ساختارها به نوعی مانع آموزش صحیح آنهاست و باعث می‌گردد که زبان آموز در صدد تشخیص تفاوتها و عدم تشابه‌ها بر نیاید و حتی در مراحل تسلط کامل به زبان فرانسه نیز آن اشتباهات اولیه و آن تلفظ نادرست آغازین خود را که از زبان انگلیسی اش به ارث برده حفظ کند.

آموزش تطبیقی در یادگیری دو یا حتی سه زبان مؤثر است. ولی تأثیر این روشهای تطبیقی بستگی به نحوه کاربرد آنها دارد. در آموزش زبان اکثر مدرسین فقط به چند مورد تشابه بین دو زبان اشاره می‌کنند- آنهم در صورتیکه شناخت کافی از زبان انگلیسی داشته باشند- و سریع از آن می‌گذرند، در حالیکه کاربرد تطبیقی آموزش زبان در موارد متعدد می‌تواند به خدمت یادگیری زبان دوم درآید، ولی کاربرد عمیق و مطالعه شده. زبان آموزان آشنا به انگلیسی در هنگام یادگیری زبان فرانسه

بعضی شباهتها و تفاوتهای بین دو زبان فرانسه و انگلیسی

activity, humidity, mystery, solidarity, necessity, artillery, comedy, economy ...

– پسوند «ar» یا «ary» انگلیسی در فرانسه به aire تبدیل می‌گردد.

نظیر:
فرانسه

adversaire, anniversaire, auxiliaire, extraordinaire, vocabulaire ...

انگلیسی

adversary, anniversary, auxiliary, extraordinary, vocabulary ...

– پسوند انگلیسی «ory» در فرانسه به شکل «oire» نوشته می‌شود. مثال:

فرانسه

gloire, histoire, laboratoire, mémoire, victoire ...

انگلیسی

glory, history, laboratory, memory, victory ...

– پسوند انگلیسی «ous» در فرانسه به صورت eux نوشته می‌شود. مثال:

فرانسه

audacieux, courageux, curieux, fameux, furieux nesveus ...

انگلیسی

audacious, couragous, curious, famous, furious nervous ...

– و همچنین بسیاری پسوندهای دیگر که از انگلیسی به فرانسه یا بالعکس تغییر کوچکی می‌کنند.

۵- بعضی واژه‌ها از نظر رادیکال تفاوت اندکی با یکدیگر دارند. مثلاً «dv» یا «dg» انگلیسی در فرانسه تبدیل می‌شود به «v» یا «g» تنها. نظیر:

طبق تحقیقات به عمل آمده توسط تعدادی از مدرسیین کانادایی^۱ – چون کانادا از جمله کشورهایی است که در آن تدریس هر دو زبان تقریباً اجباریست – از روی واژه‌نامه گانگنهایم Gougenheim که متشکل از ۳۵۰۰ واژه است، تفاوتها و تشابهات بین دو زبان را می‌توان به شکل زیر طبقه بندی کرد:

۱- ۵۵۰ واژه در فرانسه و انگلیسی املاي مشابه دارد.

۲- بعضی واژه‌ها در فرانسه به یک «e» ختم می‌شود که انگلیسی فاقد آن «e» است. مثال:

فرانسه

acide, acte, adulte, rapide, humide, adverbe ...

انگلیسی

acid, act, adult, rapid, humid, adverb ...

۳- به عکس بعضی واژه‌ها در انگلیسی یک «e» اضافی در پایان واژه دارد که فرانسه فاقد آن است مثال:

فرانسه

candidat, cas, certificat, chocolat, cours, désir, sûr ...

انگلیسی

candidate, case, certificate, chocolate, course, desire, sure ...

۴- بعضی واژه‌ها در فرانسه و انگلیسی تفاوت اندکی از نظر پسوند دارند: مثلاً «y» انگلیسی در برخی واژه‌ها تبدیل به «é» – «é» یا «ie» در فرانسه می‌شود. مثال:

فرانسه

activité, humidité, mystère, solidarité, nécessité, artillerie, comédie, économie ...

انگلیسی

فرانسه

avance, avantage, juge, jugement ...

انگلیسی

advance, advantage, judge, judgment ...

- در واژه‌های انگلیسی که حرف «s» «f» و «v» در وسط کلمه، بعد از حرف صدادار قرار می‌گیرد، این حروف در فرانسه از بسین رفته جای خود را بیک «e» accent circonflexe روی آن حرف صدادار قبلی می‌دهد.

همچون واژه‌های انگلیسی

coust, forest, hospital ...

که در فرانسه تبدیل می‌شود به

coût, forêt, hôpital ...

- بعضی واژه‌ها در فرانسه دو حرف بی صدا در وسط و در انگلیسی یک حرف بی صدا دارند یا بالعکس. مثال:

فرانسه

adresser, bagage, mariage ...

انگلیسی

address, baggage, marriage ...

یا فرانسه

appartement, bassin, dictionnaire ...

انگلیسی

apartment, basin, dictionary ...

۶- پیشوند در فرانسه و انگلیسی گاهی متفاوت است. پیشوند انگلیسی «dis» در فرانسه تبدیل به «dé» می‌گردد. مثلاً:

فرانسه

décharger, décourager, découvrir ...

انگلیسی

discharge, discourage, discover ...

- پیشوند فرانسه «é» یا «es» در انگلیسی به «s» تبدیل

می‌گردد. مثل:

فرانسه

époux, espace, estomac ...

انگلیسی

spouse, space, stomach ...

با تهیه لیست کاملی از این واژه‌ها مدرس می‌تواند زبان آموزان فرانسه را از خطاهایی که ناشی از شناختشان از زبان انگلیسی است، بر حذر دارد. همچنین شناخت تفاوت بین پسوندها و پیشوندها در دو زبان ضروریست و کمک زیادی به یادگیری زبان دوم می‌کند. اما زبان آموز نباید با تکیه به این پسوند و پیشوندها در صدد ساختن یک سلسله کلمات تازه برآید. مثلاً در فرانسه واژه‌هایی نظیر pluvioux, nuageux یا brumeux وجود دارد که معادل آن در انگلیسی rainy, foggy، cloudy است ولی هرگز واژه sunny در فرانسه مشابهی با تغییر پسوند که منتهی به «eux» گردد، ندارد و معادل این واژه در فرانسه ensoleillé است. بهمین دلیل بهتر است که این تمرینات و این فهرستها جهت درک و شناخت واژه‌ها و یادگیری آنها استفاده شود نه برای ساخت کلمات تازه.

آنچه بیش از همه در یادگیری زبان فرانسه مانع تلفظ صحیح می‌گردد شناخت واژه‌ها در تلفظ انگلیسی آنهاست. بهمین دلیل وقتی یک انگلیسی زبان شروع به سخن گفتن به زبان فرانسه می‌کند بسیاری از واژه‌هایش آنطور که باید مفهوم نیست. همچنین یک انگلیسی زبان وقتی به اخبار رادیو فرانسه گوش می‌دهد ممکن است مثلاً اصطلاح Programme National را بشنود ولی چیزی از مفهوم آن دستگیرش نشود، در صورتیکه اگر این دو واژه را مشاهده کند بلافاصله مفهومشان را درمی‌یابد. مشکل او در عدم شناخت تلفظ این دو واژه در زبان فرانسه است. بسیاری از انگلیسی زبانها از اینکه در فرانسه تلفظ P به شکل b صورت می‌گیرد، شکوه دارند. مثلاً وقتی فرانسوی می‌گوید Pardon که به مفهوم sorry است، دو

واژه‌هاست: از جمله تلفظ *-tion*, *-ison*, *-able*, *-ible*, *-ture* یا *-tude*, *-ience* یا *-ance* برای انگلیسی زبان بسیار دشوار است زیرا در انگلیسی به نحوی متفاوت از فرانسه تلفظ می‌شود. اگر فهرستی از کلمات مشابه در دو زبان تهیه کنیم مسلماً تعداد واژه‌هایی که به زحمت بتوان آنها را در یک طبقه‌بندی خاص قرار داد کم نخواهد بود. ولی می‌توان خصوصیات مشترک تعداد زیادی از کلمات از جمله اسم، صفت، فعل و قید را برای زبان آموزان مشخص کرد و توضیح داد که چگونه از یک ریشه می‌توان واژه‌های متعدد، متعلق بیک خانواده، ساخت، چه در فرانسه و چه در انگلیسی.

در مورد تفاوتها و تشابهات بین انگلیسی و فرانسه فراوان می‌توان سخن گفت و فهرستهای مقایسه‌ای متعدد و طولی تهیه کرد که در این مقاله فقط به بخش اندکی از آن اشاره شد ولی چنانچه مدرسین بخواهند در این زمینه تحقیق کافی به عمل آورده و بررسیهایشان را به صورت کاربردی در آموزش مورد بهره‌برداری قرار دهند مسلماً زمینه‌های گسترده‌ای جهت مقایسه در اختیار خواهند داشت.

* پانویس

۱ - تحقیقات این مدرسین با فهرستی کامل از مقایسه واژه‌های فرانسه و انگلیسی در شماره ۲۲ مجله گفتگوها و فرهنگها *Dialogues et cultures* به سال ۱۹۸۱ منتشر شده است.

* مأخذ

1. Dr Suzanne PONS -RIDLER, "lexicologist enseignement du français aux anglophones", *Dialogues et cultures* N022 1981 FIPF
2. Vladimir GAK, "la linguistique comparative à la base de l'enseignement d'une langue étrangère", *Dialogues et cultures* SN032 1988 FIPF

مشکل برای شنونده انگلیسی زبان بوجود می‌آید: یکی کاربرد واژه است که مفهوم دیگری در انگلیسی پیدا کرده و دیگری تلفظ واژه، کلمه *Pardon* در انگلیسی نیز کاربرد دارد ولی نه به مفهوم *sorry*. همچنین وقتی فرانسوی آنرا تلفظ می‌کند بنظر می‌آید که بجای *P*، *b* اداء کرده است.

ناگفته نماند که واژه *Pardon* در فرانسه علاوه بر کاربردی که ذکر شد با مفهوم انگلیسی‌اش نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. مثلاً کسی پرسشی را از شما مطرح می‌کند، درست متوجه گفته او نمی‌شوید در نتیجه برای اینکه مطلبش را تکرار کند، می‌گوئید *Pardon?*

همچنین وقتی فرانسوی می‌گوید *une seconde*، انگلیسی زبان می‌گوید *one moment please* در صورتیکه واژه *seconde* در زبان انگلیسی کاربرد دارد ولی نه در موقعیتی مشابه و بعلاوه تلفظ آن بنظر «s'gonde» می‌آید که متفاوت از تلفظ انگلیسی آن است. در چنین مواردی است که انگلیسی زبان دچار سردرگمی می‌شود و از این موارد بین دو زبان انگلیسی و فرانسه بسیار زیاد است. همچنانکه در بالا اشاره شد در اصطلاح *Programme National* واژه *National* که تلفظ فرانسه‌اش «nah-syo-nahl» است برای انگلیسی زبان در وهله اول کاملاً ناآشناست. در صورتیکه اگر آنرا به شکل نوشته رویت کند بی‌شبه مفهومش را درمی‌یابد. بسیاری از کلماتی که از فرانسه وارد زبان انگلیسی شده‌اند همچون واژه‌های *hors d'œuvre*, *restaurant* یا *Bon appetit* و غیره تلفظ دیگری در زبان انگلیسی پیدا کرده‌اند. بطوریکه یک فرانسوی زبان ناآشنا به انگلیسی در برخورد با بیان شفاهی این واژه‌ها از درک مفهومشان عاجز است، در صورتیکه نگارش این واژه‌ها کاملاً برایش مفهوم می‌باشد.

تفاوت تلفظ بین فرانسه و انگلیسی در واژه‌هایی که املای مشابه در دو زبان دارند، بخصوص در هجاهای پایانی